

מלחמה ב-1965 - סיכומה של סידרת המאמרים

אותה שעה יערך גם מחוץ לכותלי האו"ם המירוץ הגדול בין המעצמות על חסדי הערבים, על פי המכניזם שכבר תיארונו: ברית המועצות תחרה בסין, ארצות-הברית תחרה בברית המועצות, צרפת ובריטניה יתחרו בארצות-הברית וזו בוו. קל מאוד לומר: נצפצף על העולם. "לא חשוב מה ידברו הגויים - חשוב מה יעשו היהודים". הכתיבה היא שהגויים לא ידברו, אלא יעשו. לא די בנכונות "לצפצף", כהצעת האדונים ד"ר, בגין ושות'. יש להוכיח איך נעמד בפני הפעולות הממשיות הצפויות.

איך כל אפשרות לנחש מראש מה תהינה הפעולות האלה, כי לרשות האו"ם והמעצמות עומד אוצר כמעט בלתי-מגבל של אמצעים. אך כדאי להזכיר כמה אפשרויות כדי ליצור תמונה מוחשית:

- הקמת חיל-הירום של האו"ם, שיתפוס את אזור הגבול הישראלי-סורי והישראלי-לבנוני (מהצד הערבי) ויבטיח את השלום שם.
- חיל-האו"ם לא יגביל את הריבונות הסורית הלבנונית, לא יפריע לביצוע מפעל-ההטייה, אך ימנע התקפה עליו. (כשם שחיל-האו"ם בעזה אינו מגביל את הריבונות המצרית שם, למרות שישאל דרשה זאת, ואף טענה בעבר כי הדבר הובטח לה.)
- קריאה של האו"ם לכל חברה להפעיל סאנקציות נגד ישראל, עד שתצית להחלטות האו"ם.
- הודעת ארצות-הברית, צרפת ובריטניה על הפסקת כל משלוחי הנשק לישראל, ובכלל זה החלפים לנשק שכבר סופק לישראל.
- הודעה אמריקאית על הפסקת כל סיוע כלכלי לישראל. (במקרה קיצוני יותר: החלטה של השינגטון לבטל את שיתור התרומות למגבית ממש-הכנסה.)
- הודעה גרמנית על הפסקת זמנית של הסיוע הכלכלי לישראל (זה אינו בטוח, אך קרוב לתדאי, בנסיבות הקיימות).
- הפעלת הצי הששי האמריקאי נגד ישראל.
- למשל: נחיתה בלבנון ותפיסת הגבול הישראלי-לבנוני, לפי בקשת לבנון. למשל: הפעלת מטוסי הצי כדי למנוע פעולות-מלחמה ישראלית בשמי סוריה, לפי בקשת האו"ם. בתנאי המירוץ האמריקאי-סובייטי שיהצרו, לא הייתי מוציא מכלל אפשרות אף נחיתה על אדמת ישראל.
- איום סובייטי במשלוח מתנזרים לסוריה - ואולי גם הגשמת האיום. כמעט בטוח: משלוח טילים סובייטיים (עם צוותות ההפעלה) לסוריה ולמצרים.

הטיית הנהר המדיני

אני מפרט רשימה (תמציתית) זו כדי "להפחיד". לא הפחד חייב להכריע בשיקולינו, אלא ההגיון. וההגיון אומר: ממשלת ישראל תסוג תחת לחץ זה.

זבנג - ומה הלאה?

היה דרוש הרבה פחות מכל אלה כדי להכריח את דויד בן-גוריון ואת משה דיין (אותו משה דיין, לא משה דיין אחר!) לנטוש את סיני ועזה. הלחץ העולמי יהיה אדיר, והוא יבטא באמצעים צבאיים, מדיניים וכלכליים. אך אל נתעלם מגורם חשוב עוד יותר: הלחץ הפסיכולוגי.

ילד יכול להפעיל את הרגסקה שלו ולהעמיד פנים שהוא מצפצף על דעת המבוגרים. ילד פוליטי (וכאלה אינם חסרים אצלנו) יכול להטיף ל"זבנג וגמרנו" ולהעמיד פנים שלא איכפת לו מה יגיד העולם.

אולם לדעת-הקהל יש השפעה עצומה. דעת-הקהל הטובה בעולם המערבי נתנה לישראל עזרה מכרעת בתקופת הקמת המדינה, ויצרה את האווירה שבה פעלו אז הממשלות. אותה דעת-קהל, והפעם בממדים עולמיים, תהיה עתה עוינת לישראל, והיא תשפיע על הממשלות בכיחן הפוך.

עד היום לא הצליחו הערבים לבודד את ישראל ביורה העולמית. בשום הצבעה לא עמדה ישראל לבדה מול כל העולם (וולת בשאלת הפלסטיים, וגם אז נקט נציג ישראל בטכסיס מחוכם והצביע עם הרוב נגד עמדת עצמו).

אולם הסיבוב השלישי יביא, בלי שמץ של ספק, להצבעה של כל חברות האו"ם, פה אה, נגד ישראל - פעם אחרי פעם. בכך תגשים ישראל את חלומן של ממשלות ערב: להעמיד את ישראל במצב בו עומדות כיום דרום-אפריקה ופורטוגל.

אנו מרבים לדבר על הסכנה שבהטיית משאבי-המים בידי הערבים. אולם הטיית המשאבים המדיניים עלולה, בטווח ארוך, להיות עוד הרבה יותר מסוכנת.

אפשר למדוד את המים במטרים מעוקבים. איך אפשר למדוד את הנוק שייגרם לישראל אם תהפוך במשפחת-העמים לדרום-אפריקה שניה?

אפשר למדוד אחוזים של מליחות. אך האפשר למדוד את הנוק שייגרם לישראל אם יהפוך שארל דה-גול לאויבה הגלוי והמושבע?

באחד מראיונותיו סיפר בורגיבה כי טיטו לא הסכים לכלול את ישראל, בצד דרום-אפריקה ואנגולה, ברשימת המדינות בהן קיים מיסטר קולוניאלי. בורגיבה הוסיף כי פידל קאסטרו ודאן-פול סארטר תמיידעיים עם טיטו בשאלה זו. זהו אחד הנימוקים המשכנעים ביותר בהם מנסה בורגיבה לשכנע את עמיתיו הערביים שאין להם סיכוי לבודד את ישראל.

והנה באים מנהיגים ישראליים ומתכננים מיבצע שישגים את חלומם של הערבים!

אל נבזבו את כוונת-ההרזעה!

נימוק המכריע נגד תוכנית ה"זבנג עכשו" הוא, אפוא, שאין לו כל סיכוי להשיג את מטרתו. היא לא תסכל את תוכנית-המים הערבית, וכדאי לא תגרור את עבדאל-נאצר לתוך מלחמה שאינו מעוניין בה.

צה"ל יקבל את פקודת הנסיגה. כנגד זה טוענים בעלי התוכנית כי אפילו לא תועיל התוכנית, הרי גם לא תזיק, לכל

ק? מאד להלהיב את הציבור למלחמה לסיכול תוכנית-ההטייה הערבית. אין צורך אלא להשתמש במושגים כגון "זכותנו ההיסטורית", "כבוד", "דם", "לא נחכה כמו בגטו ורשה", "ששה מיליונים", "היטלר של המזרח התיכון", "המים הם חיינו", "נחבל בחבלה", וכו'.

אך מי שיוזע להקשיב ולקרוא, וישוב לב לתכונה אחת המשותפת לכל מאמרי-המלחמה ונאומי-המלחמה: אין הם נכנסים לפרטים.

מאת אורי אבנרי

הם פונים אל הרגש, אל היצר, אל החושים הפרימיטיביים, כפי שעשו מטיפי-המלחמה בכל הדורות.

אין הם מגישים לציבור תוכנית ברורה, הניתנת לניתוח ראציונלי, שאפשר לשקול בדיעה צלולה את יתרונותיה ומגרעותיה.

קל להתחמק מצורך זה. די לומר: "זהו סוד בטחוני". אולם אין כאן שום סודות. איש אינו מבקש תוכנית בנוסח: "צה"ל יתקוף ביום פלוני, בגזרה אלמונית, בצורה פלמונית". אך הקחים הכלליים של תוכנית-המלחמה ברורים לכל ברדעת - ששני עברי הגבול - המסתכל במפת האזור וביעדי-המיבצע. רק הפרטים המיבצעיים (שהם יכריעו לגבי הצלחתה הצבאית של הפעולה) יכולים להיות שונים, ועל כן סודיים.

אירצונם של מטיפי-המלחמה להיכנס לניתוח מעשי של הצעתם, יש לו יסוד אחר לגמרי. כי ברנע שהרעיון יורד מענני המליצות והרגשות אל הקרקע המוצקה של המציאות - הוא מתנפץ לאלף רסיסים.

מעולם לא היתה עוד תוכנית כה רופפת, כה חסרת-שחר (שלא לומר: כה אבסורדית) כמו תוכנית מלחמת-הירדן בחורף 1965/66.

אין מה להשמיד!

נחזור נא על עיקרי הדברים, כפי שנתבררו לנו, אגב ניתוח הגיוני, בסידרה זו: מלחמה מיידית (דהיינו: תוך שנה מהיום) אינה יכולה להיות פעולת-חבלה. אין כוונתה להסתער על מיתקני-ההטייה, לכבשם, להשמידם ולחזור אל מאחורי הגבול בטרם עלות השחר.

למיבצע כזה אין כל ערך, כי אין עדיין מה להשמיד. עדיין אין סכרים, אין מיתקני-

שאיבה. יעברו שנים עד אשר יקומו אלה. ניתן אמנם לחבל כיום בכולדורים אחרים, להפעיל טרור על עובדי ההטייה. לצורך זה די בפעולות קטנטנות, מן הסוג שכבר בוצע. אך אם יעשה הדבר בצורת מיבצע צבאי גדול, הוא יחטיא לגמרי את מטרתו. הוא לא יהיה רק בבחינת יריית פגז בזבוב. הוא יקים את העולם נגדנו, ישל את החיות הערבית וידרבן את מפעל-ההטייה.

מי שמדבר על "מלחמה מיידית", יכול להתחנך רק למיבצע על פי הקווים הבאים: צה"ל יכבוש את אזור ההטייה, ואת רכסי ההרים החולשים עליו.

ממשלת ישראל תודיע כי לא תפנה את האזור, אלא אחרי שתקבל ערובות ממשיות לכך שהערבים יתירו לצמיתות על הטיית המים.

אם מדינה ערבית אחרת (קרי: מצרים) תתערב ותתקוף את ישראל, על הקרקע או באוויר, ישמיד צה"ל את צבאה במכה נגדית מוחצת.

והווי התוכנית היחידה שיש לה מידה של סבירות*. לא תיתכן תוכנית אחרת. מי שמפליג בכיחן אחר, אין לו מושג על מה הוא שח.

אפשר להשמיע מאה ואחת טענות נגד תוכנית זו, ואחרות מהן ניתחנו בסידרה זו. אך הטענה העיקרית, הקובעת, המכרעת, היא זו:

לתוכנית זו אין שמץ של סיכוי להצלחה.

"הבלחה" של מיבצע צבאי אין פירושה השגת היעדים הצבאיים - כיבוש השטח, תפיסת המוצבים, וכו'. הצלחה פירושה: השגת היעדים המדיניים, אשר למענם תוכנן המיבצע. במיקרה שלפנינו:

- יעד ראשוני: הפסקת מפעל-ההטייה הערבי לצמיתות.
- יעד משני: משיכת המיצרים לתוך המלחמה, והשמדת כוחם הצבאי.
- אין שום אפשרות שאף אחת משתי המטרות האלה תושג.

מה יעשו הגויים?

ניח כי צה"ל ביצע את המלאכה והגיע בקורבנות מינימאליים ובמהירות הבזק אל היעדים שנקבעו לו. אני סומך על חיילי צה"ל ועל מפקדיו שאמנם ישיגו את הדבר. מה הלאה?

תוך 24 שעות תתכנס מועצת הבטחון של האו"ם ותצוה פה אחד על ישראל להפסיק את האש ולהחזיר את צבאה מייד, וללא תנאים, אל מאחורי קו שביתת-הנשק. תוך 72 שעות - אם יהיה צורך בכך - תתכנס העצרת הכללית של האו"ם למושבי חירום ותחליט - שוב פה אחד - על אמצעים לביצוע ההחלטה.

גמאל עבד-אל-נאצר יכריז כי אין צורך לסכן אף חייל ערבי אחד, וכי העוצמה המדינית של הערבים והעולם האנטי-אמפריאליסטי די בה כדי לשחרר את האדמה הקדושה של הערבים מן התוקפן הציוני. (אך הוא ינצל את המצב כדי להוציא את צבאו מתימן, ולהכניסו - אם אפשר - לירדן וללבנון.)

הליגה הערבית תודיע שאם לא יסוגו הישראלים תוך שבוע, יפסיקו הערבים את זרם הנפט למערב (ואולי אף יסגרו את תעלת-סואץ).

* השבוע חזר על תוכנית זו בטאון רישמי של ממשלת קעים. העתון טען שהתוכנית הגיעה לידי ממשלות המערב.